

Paula Szcześniewska

Ocena związku funkcji neuropsychologicznych z otyłością dziecięcą

Streszczenie

Otyłość jest chorobą przewlekłą coraz powszechniej występującą u osób dorosłych, dzieci i młodzieży. Celem badań wchodzących w skład pracy doktorskiej było ustalenie związku funkcji neuropsychologicznych z otyłością dziecięcą. Badaniami zostało objętych 540 dzieci w wieku od 6 do 12 roku życia. Za funkcje neuropsychologiczne przyjęto „zimne” i „gorące” funkcje wykonawcze (EF, ang. *executive functions*), to jest procesy umysłowe kontrolujące zachowania zorientowane na cel. Do oceny zimnych EF, aktywujących się podczas rozwiązywania nowych problemów angażujących krytyczne myślenie, zastosowano: Test Ciągłego Wykonywania, Test Interferencji Stroopa, Test Łączenia Punktów. Do oceny gorących EF, aktywujących się w warunkach wzbudzonych emocji i podwyższonej motywacji, zastosowano Zadanie Głodnego Osiołka oraz Zadanie Odroczonej Gratyfikacji. W celu oceny stanu odżywienia dzieci wykonano pomiary masy i wysokości ciała, a także analizę składu ciała przy pomocy metody bioimpedancji elektrycznej (TANITA MC-780 P MA). Nadwagę i otyłość diagnozowano na podstawie BMI przy użyciu kryteriów International Obesity Task Force (IOTF). Nadmierne otłuszczenie ciała diagnozowano w oparciu o wskaźnik otłuszczenia ciała (FMI) na podstawie kryteriów McCarthy’ego. Ocenie podlegały także status socjoekonomiczny rodziny oraz genetyczne uwarunkowania otyłości dzieci w postaci polimorfizmu pojedynczego nukleotydu rs9936909 genu FTO. Analizy uwzględniające zmienne kontrolowane nie potwierdziły związku między gorącymi EF a otyłością dziecięcą. Nie wykazano również związku między zimnymi EF a otyłością dzieci, z wyjątkiem związku interferencji błędów, będącej wskaźnikiem kontroli interferencji, z nadmiernym otłuszczeniem ciała dzieci. Nie wykazano związku polimorfizmu rs9936909 z podlegającymi ocenie poszczególnymi wskaźnikami zimnych EF, choć dzieci z allelem ryzyka otyłości charakteryzowało wyższe ryzyko uzyskania niższych całkowitych wyników zimnych EF. Nie wykazano jednak istotnego udziału badanego polimorfizmu w kształtowaniu związku zimnych EF z otyłością dziecięcą. Największe znaczenie w kontekście dziecięcej otyłości miało środowisko rodzinne dzieci, w szczególności wykształcenie matek.

Słowa kluczowe: otyłość, otłuszczenie ciała, BMI, funkcje neuropsychologiczne, funkcje wykonawcze